

GUIA DOCENT D'ASSIGNATURA

Titulació: Grau i Màster en Ciències Religioses

Nom assignatura: PENSAMENT MEDIEVAL II

Curs **2018-2019**

ECTS

4

Període
lectiu

**De febrer a
juny**

H. de classe setmanals

1'30h

Àrea

Professor

Dr. Abel Miró i Comas

Llengua

Català

Descripció/Justificació

L'estudi de la filosofia medieval, sovint menystinguda, contribueix a donar resposta a problemes ben candents en l'actualitat, com ara la relació entre la fe i la raó, el diàleg interreligiós (no oblidem que les tres grans filosofies medievals —la cristiana, la islàmica i la jueva— estaven relacionades entre elles) o bé l'estret vincle entre el pensament i les arts.

Requisits i orientacions prèvies

És recomanable un contacte previ amb la filosofia; en particular, amb la filosofia antiga.

Objectius Específics

- 1- Mostrar les diferents maneres d'entendre les relacions entre la fe i la raó en els autors.
- 2- Situar els filòsofs estudiats en el seu context històric i intel·lectual.
- 3- Familiaritzar-se amb el vocabulari tècnic de cada filòsof.
- 4- Poder comprendre i comentar un text dels autors estudiats.
- 5- Saber posar en relació les doctrines dels diferents pensadors, identificant amb què coincideixen i amb què divergeixen.
- 6- Observar la vigència dels problemes i com la resposta dels medievals pot ajudar a l'home contemporani a situar-se davant d'ells.

Competències

Competències transversals (genèriques)

Capacitat d'expressió oral i escrita.

Competències específiques

Capacitat de llegir i comprendre un text filosòfic medieval, i de situar la problemàtica que en ell es planteja dins d'un context intel·lectual i històric determinat.

Continguts

I- La filosofia medieval àrab

- 1.1- El desenvolupament del poder musulmà
- 1.2- Els orígens de la filosofia àrab
- 1.3- L'aparició del "kalam": (a) el "mutazilisme", (b) el mutakillimisme, i (c) l'asharisme
- 1.4- El peripatetisme àrab oriental
- 1.5- La metafísica d'Avicena:

- 1.5.1- La impressió de les primeres nocions
- 1.5.2- Necessitat i possibilitat. Existència i essència
- 1.5.3- Demostració de l'existència de Déu
- 1.5.4- La dècima intel·ligència
- 1.5.5- La mística aviceniana

II- La filosofia àrab hispànica:

2.1- Averrois:

- 2.1.1- La relació entre el coneixement filosòfic i el religiós.
- 2.1.2- La polèmica al voltant de l'eternitat del món (la discussió entre Averrois, Algatzell, Maimònides i Sant Tomàs)
- 2.2- Ibn Tufayl: mística i coneixement filosòfic a *El filòsof autodidacte*

III- La filosofia jueva hispànica:

3.1- El rabí Maimònides:

- 3.1.1- La qüestió dels noms divins (la discussió entre Maimònides i Sant Tomàs)

IV- Sant Tomàs d'Aquino i l'escola dominicana:

- 4.1- Breu apunt biogràfic
- 4.2- Lectura comentada al *De ente et essentia* (comparació entre els conceptes tomistes d'ens i d'essència i els aviceniens)
- 4.3- La crítica de Sant Tomàs a l'argument ontològic de Sant Anselm

V- Joan Duns Escot i la segona escola franciscana:

- 5.1- Filosofia i teologia
- 5.2- El concepte d'ens (polèmica amb Sant Tomàs)
- 5.3- L'intuicionisme
- 5.4- La metafísica de Déu
- 5.5- El voluntarisme

Metodologia d'ensenyament-aprenentatge

L'assignatura es desplegarà a partir de classes magistrals estructurades al voltant dels textos dels autors.

Avaluació

Criteris d'avaluació

Cal que l'alumne redacti un treball relacionat amb algun punt del temari. L'elecció del tema es deixa a l'arbitri de l'estudiant. Encara que el treball acabat s'entregui a final de curs, com que hi haurà un seguiment constant d'aquest al llarg de l'assignatura, podem parlar d'"avaluació continuada".

Bibliografia bàsica

AVERROIS, *Sobre el intelecto* (Trad. Andrés Martínez Lorca), Trotta, Madrid, 2004.

ÍD., *L'ensorrament de l'Ensorrament* (Trad. Josep Puig Montada), Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 2005.

AVICENA, *Cuestiones divinas. Textos escogidos* (Ed. i trad. Carlos A. Segovia), Biblioteca Nueva, Madrid, 2006.

IBN TUFAYL, *El filósofo autodidacto* (Intr. i trad. Ángel González Palencia), Trotta, Madrid,

2003.

JOAN DUNS ESCOT, *Del primer principi i altres escrits* (Trad. Josep Batalla), Edicions 62, Barcelona, 2000.

MAIMÒNIDES, *Guía de perplejos* (Ed. i trad. David Gonzalo Maeso), Trotta, Madrid, 1994.

SANT TOMÀS D'AQUINO, *De ente et essentia*, (Trad., intr. i comentaris, Eudaldo Forment), dins de: FORMENT, Eudaldo, *Filosofía del ser*, PPU, Barcelona, 1988.

ÍD., *Suma Teológica*, traducció i anotacions per una comissió de PP. dominics per Francisco Barbado Viejo, 16 vols., BAC, Madrid, 2010.

ÍD., *Suma contra gentiles* (Intr. Eudaldo Forment, trad. Laureano Robles i Adolfo Robles), BAC, Madrid, 2007.

MANUALS DE FILOSOFIA MEDIEVAL:

CANALS VIDAL, Francisco, *Historia de la filosofía medieval*, Herder, Barcelona, 1976.

FORMENT, Eudaldo, *Historia de la filosofía medieval*, Palabra, Madrid, 2004.

GILSON, Étienne, *La filosofía en la Edad Media* (Trad. Arsenio Pacios i Salvador Caballero), Gredos, Madrid, 2007.

SARANYANA, Josep-Ignasi, *La filosofía medieval*, EUNSA, Pamplona, 2007.